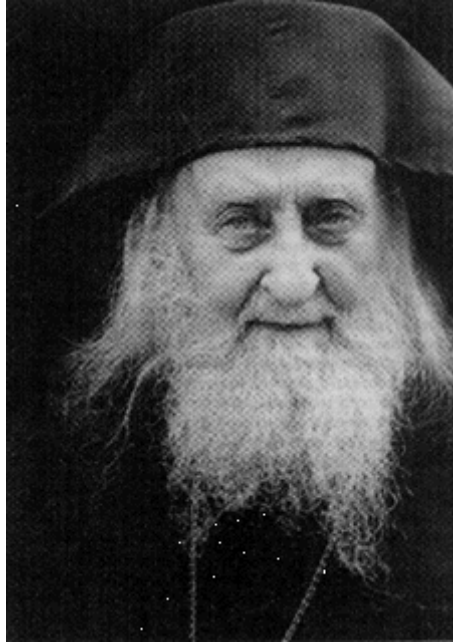

25 Σεπτεμβρίου 2019

Γέροντος Σωφρονίου του Έσσεξ (Σαχάρωφ) λόγος για την αληθινή θεολογία

[Άγιοι - Πατέρες - Γέροντες / Αγ. Σωφρόνιος Αγιορείτης-Έσσεξ \(Σαχάρωφ\) / Άγιοι - Πατέρες - Γέροντες / Θεολογία και Ζωή](#)

«Δια μέσου της μετανοίας και της υπακοής ανοίγουν μπροστά μας οι πόρτες της αληθινής θεολογίας»*

Περιεχόμενα του λόγου: Θείες εντολές και ανθρώπινα πάθη. Η εντολή της αγάπης είναι θεμελιώδης. Η υπηρεσία των άλλων είναι ανωτέρα από την ακαδημαϊκή θεολογία. Ο Χριστός είναι ο μεγαλύτερος υποτακτικός. Το κατά φύση θέλημα και η υπακοή. Υπακοή και καθαρά προσευχή.

Γέροντας Σωφρόνιος: Προς γνώσιν αυτών που είναι παρόντες εδώ για πρώτη φορά, θα ήθελα να πω ότι απευθύνομαι καταρχήν στους αδελφούς και αδελφές μου, δηλαδή στα μέλη της μονής μας. Επομένως η συζήτησή μας θα λάβει αποκλειστικά έναν μοναχικό χαρακτήρα, δηλαδή σε σχέση με την δική μας ζωή.

Ο Θεός αποκαλύπτει τα μυστήρια της σωτηρίας.

Η προηγούμενη φορά [τη 27 Αυγούστου 1990. βλ. «Λόγος» αριθ. 49], ο Θεός μου έδωσε να μιλήσω περί της δογματικής θεώρησης της πίστης μας. Είπα τότε ότι, παρ' όλη την διάφορα και όλη την διάσταση που υπάρχουν μεταξύ του Θεού και μας, ο Κύριος βρήκε τρόπο να μας σώσει από την ελεεινή κατάστασή μας. Πώς μπορούμε να ετοιμαστούμε για να υπάρχουμε μαζί μ' έναν τόσο επιβλητικό, τόσο απεριόριστο Θεό; Στην θεία Λειτουργία του Μεγάλου Βασιλείου, μετά την Μεγάλη Είσοδο λέμε την εξής ευχή:

«Σὺ ὁ ὢν,

Ὁ Θεὸς ὁ Πατὴρ καὶ Δεσπότης καὶ Κύριος ἡμῶν,

Ὁ κτίσας ἡμᾶς καὶ ἀγαγὼν εἰς τὴν ζωὴν ταύτην,

Ὁ ὑποδείξας ἡμῖν ὁδοὺς εἰς σωτηρίαν,

Ὁ χαρισάμενος ἡμῖν οὐρανίων μυστηρίων ἀποκάλυψιν...»

Γι' αυτά τα μυστήρια θα μιλήσουμε τώρα. Εν τη πτώση του Αδάμ, έχουμε χάσει την γνήσια ιδέα της Βασιλείας της αγάπης του Πατρός. Μέσα στις εντολές του Χριστού, μέσα στην διδασκαλία των Πατέρων μας, των μεγάλων ασκητών, συναντούμε εκφράσεις που εναντιώνονται στις φυσικές μας κινήσεις – φυσικές όμως κατά την παρούσα μας εκπρωτική κατάσταση. Όλα αυτά που μας παραγγέλλονται αντιτάσσονται στα πάθη που είναι συνέπιες της πτώσης. Την προηγούμενη φορά είχαμε τελειώσει την συζήτησή μας τονίζοντας την σημασία της μοναχικής υπακοής, και μερικοί από σας μου είχαν πει ότι θα ήθελαν να ακούσουν περισσότερο γι' αυτό το θέμα. Λοιπόν, γι' αυτό το θέμα θα μιλήσω τώρα.

Πρέπει να μελετούμε τα έγγραφα του Γέροντος Σιλουανού και των άλλων Πατέρων.

Για να πούμε την αλήθεια, αυτό που λέω τώρα δεν είναι τίποτε άλλο παρά μια εξήγηση απ' αυτά που θα βρείτε μέσα στα βιβλία. Έχουμε μια εξαιρετική χάρη με το νόημα ότι είμαστε τα παιδιά ενός πνευματικού πατέρα που έχει τώρα αναγνωριστεί ως ένας εκ των Αγίων από την Εκκλησία, – του Αγίου Σιλουανού. Γι' αυτούς που αρχίζουν την μοναχική ζωή – και τώρα έχουμε περίπου πέντε ή έξι

τέτοιους μαζί μας – θα ήθελα να εξηγήσω την διαφορά που υπάρχει μεταξύ της συμπεριφοράς του πολίτη των Ουρανών και της επίγειας συμπεριφοράς. Ως υπεύθυνος για την πνευματική κατάσταση όλης της αδελφότητας, – όπως είναι και ο Ηγούμενός μας, ο Πατήρ Κύριλλος, – θα ήθελα πριν πεθάνω να συμπληρώσω το καθήκον μου δια του λόγου. Αλλά βλέπετε πως χάνω όλο και πιο πολύ τις δυνάμεις μου, γι' αυτό θέλω να υπογραμμίσω ότι είναι απαραίτητο για σας να διαβάσετε όσο το δυνατό αυτά που έχει γράψει ο Σιλουανός ο παππούς μας. Όλα όσα χρειάζονται για να φτάσει κανείς στην σωτηρία παρουσιάζονται μέσα στα γραπτά του Γέροντος και ακόμα κάποτε μέσα στα δικά μου. Αυτοί που αρχίζουν την μοναχική ζωή, οι δόκιμοι μοναχοί, πρέπει ακόμα να μελετούν προσεκτικά την «Κλίμακα» του Ιωάννου του Σιναΐτου, και να δίνουν σταθερά προσοχή σε κάθε λόγο αυτού του μεγάλου ασκητή.

Η πνευματική πρόοδος : το να πιστεύει και να ενεργεί κανείς σύμφωνα με το Ευαγγέλιο.

Ο Χριστός είπε : *«έν τούτῳ γινώσκονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταὶ ἐστε, ἐὰν ἀγάπῃ ἔχητε ἐν ἀλλήλοις.»* (Ιωάνν. 13,35). Πρέπει να επισημαίνω σε σας ότι είναι απολύτως ανάγκη να προσευχόμαστε για οποιαδήποτε πράξη την οποία μας διατάζει ο Σωτήρας μας. Μέσα σ' αυτό τον κόσμο, το πρώτο καθήκον του καθενός είναι να δημιουργήσει για τον εαυτόν του μια κοσμική καριέρα. Μόλις όμως γινόμαστε Μοναχοί, πρέπει να απορρίψουμε εντελώς αυτή την ιδέα για κοσμική καριέρα. Πρέπει να ξέρουμε ότι το Μοναστήρι δεν είναι τόπος για να επιχειρήσουμε οποιαδήποτε καριέρα μέσα σ' αυτό τον κόσμο. Η καριέρα η δική μας είναι το να αποκτήσουμε την αγάπη του Χριστού και τη ταπείνωση του Χριστού. Εάν θέλετε να προοδεύετε πραγματικά – και τούτο κατά τις ανθρώπινες μας δυνάμεις – αυτό συνίσταται στο να πιστεύετε και να ενεργείτε σύμφωνα με τον λόγο του Ευαγγελίου.

Ως προς τις διαφορετικές κοινωνικές και ιεραρχικές θέσεις.

Μεταξύ αυτών που έχουν μια θέση ή ένα λειτούργημα με περισσότερη επισημότητα και υπευθυνότητα, και αυτών που εκτελούν τις πιο ταπεινές εργασίες, δεν υπάρχει διαφορά. Ο πατέρας μας ο Σιλουανός γράφει γι' αυτό το θέμα μ' ένα αξιόλογο τρόπο και θα ζητήσω στον Πατέρα Νικόλαο να διαβάσει, ας πούμε, δύο ή τρεις περικοπές του «Γέροντα Σιλουανό» με το θέμα πως ένας είναι Βασιλιάς, ο άλλος Πατριάρχης, κλπ. [ο Πατήρ Νικόλαος διαβάζει στα ρωσικά και ύστερα στα αγγλικά] [Ο Πατήρ Σωφρόνιος:] Δεδομένης της σημασίας αυτών των παραγράφων, που χαρακτηρίζονται ως θεμελιώδης διδασκαλία, θα ζητήσω και

στον Πατέρα Σεραφείμ να διαβάσει τα ίδια κείμενα στα γαλλικά. [Στα ελληνικά, στο 6ο κεφάλαιο (Το θέλημα του Θεού και η Ελευθερία) σελ. 381= 2η παράγραφος, και στο 2ο κεφάλαιο (Λόγος περί Προσευχής) σελ. 333= 2η, 3η και 4η, παράγραφοι.]

« Ο Κύριος μας έδωσε την εντολή ν' αγαπούμε αλλήλους. Σ' αυτό έγκειται η ελευθερία: στην αγάπη για τον Θεό και για τον πλησίον. Εδώ βρίσκεται και η ελευθερία και η ισότητα. Στην κοσμική τάξη είναι αδύνατο να ύπαρξη ισότητα — αυτό όμως δεν έχει σημασία για την ψυχή. Δεν μπορεί να είναι ο καθένας Βασιλιάς ή άρχοντας, Πατριάρχης ή Ηγούμενος ή διοικητής. Μπορείς όμως σε κάθε τάξη ν' αγαπάς τον Θεό και να είσαι ευάρεστος σ' Αυτόν — κι αυτό είναι το σπουδαίο. Κι όσοι αγαπούν περισσότερο τον Θεό επί γης, θα έχουν μεγαλύτερη δόξα στη Βασιλεία και θα είναι πιο κοντά στον Κύριο. »

« Η αδιάλειπτη προσευχή προέρχεται από την αγάπη και χάνεται εξαιτίας της κατακρίσεως, της αργολογίας και της ακράτειας. Όποιος αγαπά τον Θεό, αυτός μπορεί να σκέφτεται Αυτόν μέρα και νύχτα, γιατί το να αγαπάς τον Θεό καμιά εργασία δεν το παρεμποδίζει. Οι Απόστολοι αγαπούσαν τον Κύριο και ο κόσμος δεν αποτελούσε εμπόδιο γι' αυτήν την αγάπη, αν και θυμούνταν τον κόσμο και προσεύχονταν γι' αυτόν και κήρυτταν. Στον Μέγα Αρσένιο ειπώθηκε: “Φεύγε τους ανθρώπους”. Κι όμως το Πνεύμα του Θεού διδάσκει να προσευχόμαστε και στην έρημο για τους ανθρώπους και για όλο τον κόσμο. Στον κόσμο αυτόν ο καθένας έχει το λειτούργημά του: ο ένας Βασιλιάς, ο άλλος Πατριάρχης ή μάγειρας ή σιδηρουργός ή δάσκαλος. Ο Κύριος όμως τους αγαπά όλους και θα δώσει το μεγαλύτερο βραβείο σ' εκείνον πού αγαπά περισσότερο τον Θεό. Ο Κύριος μας έδωσε την εντολή ν' αγαπούμε τον Θεό με όλη την καρδιά και με όλο το νου και με όλη την ψυχή. Αλλά χωρίς προσευχή, πώς είναι δυνατό ν' αγαπάς; Γι' αυτό ο νους και η καρδιά του ανθρώπου πρέπει να είναι πάντα ελεύθερα για την προσευχή. »

Αδελφοί μου και αδελφές μου, και ιδιαιτέρως οι αρχάριοι : ας χαράξετε αυτά τα λόγια μέσα στην καρδιά σας και μέσα στον νου σας. Αυτό εξαρτάται από τις δικές σας διάθεση και πίστη και ισχύ. Εάν δεν το κάνετε, και δεν κατορθώνουμε να αγαπούμε ο ένας τον άλλο, η ζωή μας θα διαλυθεί, και δεν θα βγάζουμε κανένα κέρδος από τον μοναχισμό, δηλαδή από τον αληθινό μοναχισμό.

Η ζωή μας πρέπει να έχει ως έμπνευση την εντολή της διακονίας.

Θέλω να αγγίξω μια περίπτωση που γνωρίζετε όλοι σας. Ας θεωρήσετε τον παράδειγμα του Πατρός Προκοπίου, που ήρθε σε μένα και υπόφερε όλες τις συνέπιες της φτώχειας μας. Αποφάσισε να διακονήσει τους αδελφούς με μια πολύ

ταπεινή υπηρεσία, και ποτέ δεν εκδήλωσε κάποια διάθεση για να αποκτήσει καμία εξουσία, καμία υπεροχή σχετικά με τους άλλους. Λόγω αυτού θα λάβει την αιωνία αμοιβή. Θα μπορέσω να αναφέρω ακόμα άλλα παραδείγματα ζώντων μέσα σ' αυτό το μοναστήρι. Αδελφοί και αδελφές μου, εσείς οι νέοι, ας αφομοιώσετε αυτά μ' ένα βαθύ και στερεό τρόπο, και τότε το μοναστήρι μας θα είναι αληθινά ό,τι θα έπρεπε, δηλαδή ένας τόπος σωτηρίας και για μας και γι' αυτούς που έρχονται σε μας. Εάν δεν αφομοιώνουμε αυτήν τη διάθεση του να εξυπηρετεί ο ένας τους άλλους, όλα θα είναι μάταια. Το μοναστήρι είναι ένα σχολείο, μέχρι το θάνατο. Για να ανακαινίσουμε την φύση μας, την ομοίωσή μας με τον Θεό, αυτή η αρχή της εξυπηρέτησης πρέπει να δεσπόζει στην ζωή μας. Η εξυπηρέτηση των άλλων έχει μια περισσότερη σωτήρια δύναμη απ' οποιαδήποτε ακαδημαϊκή θεολογία. Μπορεί κανείς να είναι μεγάλος επιστήμονας, να έχει ακαδημαϊκά διπλώματα, και να παραμένει εντελώς αγράμματος για την οδό της σωτηρίας.

Διαστρεβλωμένες γνώμες περί της υπακοής.

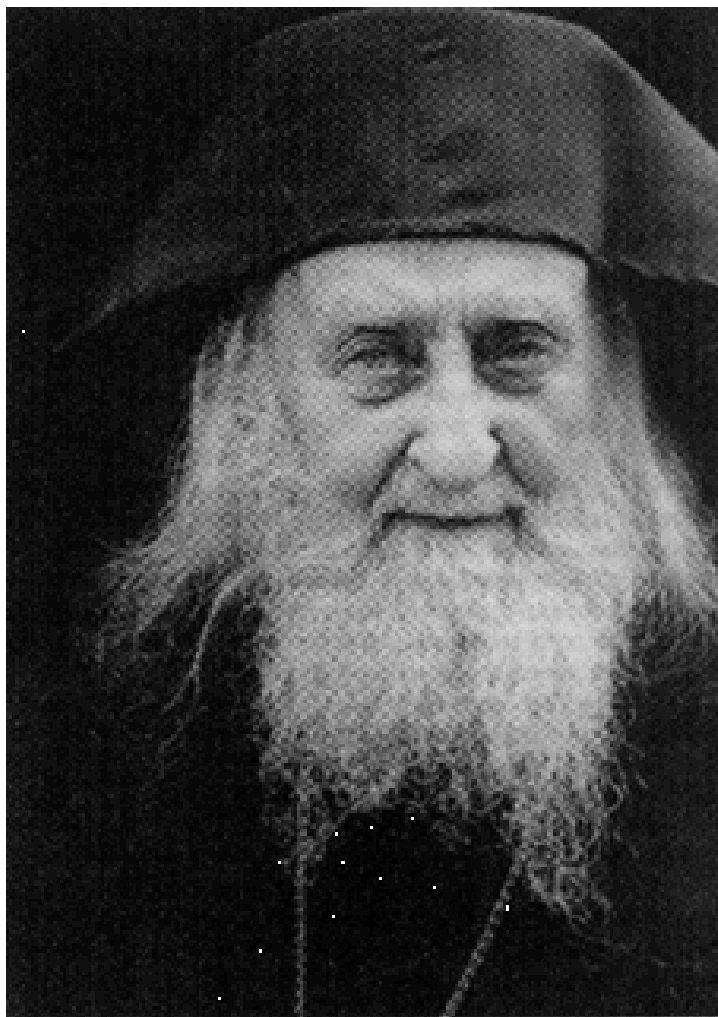
Σας είπα την προηγούμενη φορά ότι αυτή η προσέγγιση προς τη θεία μεγαλειότητα φοράει ένα πολύ απλό και ταπεινό χαρακτήρα: [ο Πατήρ Σωφρόνιος το λέει στα ρωσικά] «ποσλουσχανίε», δηλαδή η υπακοή. Και πάλι σας το επαναλάβω: μόνο στο μοναστήρι μπορεί κανείς να ασκήσει αυτή την επιστήμη. Γιατί; Γιατί μόνο μέσα στα μοναστήρια ο Ηγούμενος ξέρει πραγματικά περί τίνος πρόκειται, αφού έχει περάσει ο ίδιος δια μέσου όλων αυτών των ασκήσεων. Όσοι προσεγγίζουν την υπακοή εξωτερικά μπορούν να σχηματίσουν τρομερά διαστρεβλωμένες γνώμες περί αυτής, πράγματι αποκρουστικές, αηδιαστικές. Καλύτερα να μην αναφέρουμε τα ονόματα εκείνων των μεγάλων φιλοσόφων και θεολόγων, αλλά φτάνει να σας πω ότι αυτοί που μας παρατηρούν από έξω αντιλαμβάνονται συχνά την τέλεια υπακοή, δηλαδή την άρνηση του ιδίου θελήματος απέναντι του πνευματικού πατέρα και προ πάντων του Ηγουμένου, ως σαδισμός από το μέρος του πατέρα και ως μαζοχισμός από το μέρος των υποτακτικών. Και αυτοί που λένε τέτοιο πράγμα είναι παγκόσμια φημισμένοι επιστήμονες ! Αλλά, περί τίνος πρόκειται ;

Το δικό μας θέλημα είναι σαν χάλκινο τείχος αναμεταξύ μας και του Θεού.

Αφού μετά την πτώση η φύση μας έχει διαθέσεις αντίθετα με την αγάπη του Πατρός και του Χριστού, πρέπει να αρνηθούμε το φυσικό μας θέλημα στην δική του μεταπτωτική κατάσταση. Γι' αυτό πρέπει αληθινά, δηλαδή με γνώση και συνείδηση, να προτιμούμε αυτά που λέει ο Ηγούμενος παρά τον καθένα από τους λογισμούς μας, παρά την καθεμία από τις ιδέες μας. Μ' ένα γενικό και κανονικό

τρόπο, έπρεπε να παρουσιαστούν όλα αυτά σαν σ' ένα σχολείο, δηλαδή διαβαίνοντας βαθμηδόν από το πιο μικρό μέχρι το πιο μεγάλο. Το πιο μεγάλο είναι ο ίδιος ο Χριστός, ο Θεός. Και στη δική μας περίπτωση – τί έχουμε; Ο Σιλουανός δοκίμασε την παρουσία του Χριστού στην αρχή της δικής του μοναχικής ζωής. Βλέπετε αυτή την επιβλητική απόσταση – κανένα μαθηματικό μυαλό δεν μπορεί να την εκφράσει. Και βλέπετε, όλη αυτή η απόσταση διασχίστηκε μέσα σε μίαν ώρα.

Ο Απόστολος Παύλος λέει ότι μέσα σ' αυτό τον κόσμο, οι χριστιανοί είναι οι πιο δυστυχισμένοι άνθρωποι. Με πιο νόημα είμαστε δυστυχισμένοι και γιατί; Διότι δεν θέλουμε τίποτε παρά το να υπηρετούμε τους άλλους, το να αγαπούμε όλο τον κόσμο, ακόμα και τους εχθρούς. Υποφέρουμε εξ αιτίας αυτής της κήρυξης της αγάπης προς τους εχθρούς. Θέλω να σας εξηγήσω ότι εάν έχουμε μια στερεά πίστη, μπορούμε να κάνουμε την ζωή μας μέσα σ' αυτό το μοναστήρι αληθώς ωφέλιμη για την δική μας αιωνία σωτηρία. Και τούτο είναι ουράνιο μυστήριο. Εάν όμως αναζητούμε μέσα στο μοναστήρι ευτελή πράγματα: άνεση, δουλειές λιγότερα ταπεινές, βεβαία όλα θα είναι μάταια. Αλλά αν αρχίζετε με την οδό που θεωρούμε στο πρόσωπο του πατέρα μας Σιλουανού, ο Θεός μπορεί να είναι μαζί σας με όλη την Δόξα Του, από την αρχή. Αντίθετα, αν προσκολλούμαστε στο δικό μας θέλημα και τις εμπαθείς μας επιθυμίες, τότε, σύμφωνα με τα λόγια του μεγάλου Ποιμένα του Αιγυπτίου, το θέλημά μας θα είναι ως τείχος χαλκού αναμεταξύ μας και του Θεού (βλ. Αποφθέγματα των Πατέρων της Ερήμου, αλφαβητική συλλογή, Αββά Ποιμένος).

Να μελετάτε τους Πατέρες.

Πόσο θα ήθελα να σας δώσει ο Θεός, αδελφοί και αδελφές μου, αυτή την αντίληψη των πραγμάτων που αφορούν τη σωτηρία μας. Τότε, να με πιστέψετε, θα δεχόμουν το θάνατο με χαρά.

Και πάλιν επισημαίνω – και δεν θα πάψω να το κάνω – εκείνη την προσπάθεια, το να προτιμούμε το θέλημα του αδελφού, και, πρώτα, την αναζήτηση του θελήματος του Θεού από τον Ηγούμενο, αυτή η οδός θα είναι εύκολη για σας. Εύκολη με ποια έννοια; Ας διαβάσετε την “Κλίμακα” του Αγίου Ιωάννου του Σιναΐτου και, να με συγχωρείτε αδελφοί και αδελφές μου, να μελετάτε και αυτά που έχω γράψει μ’ έναν τρόπο κάπως περιληπτικό, και θα καταλάβετε σύντομα τα πράγματα. Ο Συμεών ο Νέος Θεολόγος έγραψε πως δια μέσου αυτής της οδού της μετάνοιας και υπακοής ανοίγουν οι πύλες της αληθινής θεολογίας, όχι μόνο για νοήματα τα οποία ο Θεός ήδη αποκάλυψε, αλλά, όπως γράφει, για νοήματα « καινά και παλαιά » (Ματθ. 13, 52). Μέσα στη διδασκαλία του Πατρός Σιλουανού, βρίσκουμε αυτά τα δυο στοιχεία. Εκείνος όλη τη ζωή του – σχεδόν μισό αιώνα – βαστούσε την όραση του Χριστού που του είχε δοθεί, με πλήρη αξιοπιστία προς τον Κύριο, ο οποίος

καταδέχτηκε να εμφανιστεί σ' αυτόν. Το να έχει κανείς την αγάπη του Χριστού μέσα σ' αυτό τον κόσμο, αυτό είναι οδυνηρότατο.

Αγαπητοί μου αδελφοί και αδελφές, λίγο λίγο θα έχετε τη δυνατότητα να μάθετε με οδηγό τα πιο ουσιώδη πράγματα , και εάν, μέσα στη ταραχή της καθημερινής ζωής, ακόμα δεν τα καταλαβαίνετε όλα, θα μπορέσουμε να μιλήσουμε γι' αυτά τα πράγματα. Να μελετάτε τους Πατέρες, και όταν τους διαβάζετε, προσεύχεστε στον Θεό να σας δώσει την χάρη της κατανόησης, προσεύχεστε στους Αγίους να σας δώσουν την δυνατότητα να αντιλαμβάνεστε την ουσία αυτού που έχουν γράψει.

Καρποί της υπακοής.

Και πάλιν, τί είναι η ωφελεία της υπακοής; Στο μοναστήρι, κόβοντας το εμπαθές θέλημά μας, ελευθερωνόμαστε, εξ αιτίας της εμπιστοσύνης και της πίστης μας, από όλες τις μέριμνες της καθημερινής ζωής. Η απουσία αυτών των εμπαθών μεριμνών είναι η οδός προς την *καθαρά προσευχή*, και τότε, ενώ ασχολούμαστε με οποιαδήποτε εργασία, ο νους μας μένει ελεύθερος για να σκέπτεται αδιαλείπτως τον Θεό, να ζει δια του Ονόματος του Θεού και της Χάριτος του Αγίου Πνεύματος. Αφήστε στον Ηγούμενο τη φροντίδα να κουβαλήσει αυτά τα φορτία, και να ξέρετε ότι ένας πνευματικός πατέρας πάντοτε προσεύχεται για να πει στους άλλους μόνο λόγο ωφέλιμο για τη σωτηρία τους. Να αγαπάτε και εκτιμάτε τον Πατέρα Ηγούμενο και τον πνευματικό Πατέρα, και θα σωθείτε. Μιλώ, μιλώ, μιλώ... ναι, αλλά η προσευχή μου είναι να σας δώσει ο Θεός δια του Αγίου Του Πνεύματος την εξ ύψους έμπνευση για να βαδίζετε αυτή την οδό της σωτηρίας.

Είναι παράδοξο να το πούμε· από τη μια πλευρά, τα μυαλά ... και ακόμα τα πιο μεγάλα, δεν μπορούν να ανακαλύπτουν το μυστήριο της σωτηρίας, και από την άλλη, το μυαλό μικρού παιδιού μπορεί να το κάνει.

Ζω μεταξύ ζωής και θανάτου.

Ορίστε, για σήμερα έκανα αυτή την προσπάθεια να σας μιλήσω, να σας επαναλάβω τα ίδια πράγματα για τα οποία μιλώ συνεχώς, έτσι δεν είναι; [γελάει...] Είναι πάντοτε το ίδιο πράγμα... Και εσείς, αδελφή Μαριάμ... ας προσευχηθείτε για μένα, γιατί χάνω όλο και πιο πολύ τις δυνάμεις μου. Δεν ξέρω πότε θα πεθάνω. Απόψε ... η του χρόνου; [γελάει...] Ορίστε. Ζω μεταξύ αυτών των δυο. Ναι. Και να με βοηθήσετε να πάω προς τον Θεό με χαρά, δια της δικής σας προθυμίας, της δικής σας πνευματικής έμπνευσης.

** Ομιλία του Γέροντος Σωφρονίου στα Γαλλικά μέσα στην εκκλησία του Οσίου
Σιλουανού (3 Σεπτεμβρίου 1990), Parole N° 62*